

УДК 351/354.07:[316.77:07]](477:4)(045)

DOI: 10.35432/tisb312024314175

Лариса Шегіда

*аспірантка кафедри публічного управління та регіоналістики
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0009-0006-1776-3655>
e-mail: shegidalg@gmail.com*

КОМУНІКАЦІЙНА ПОЛІТИКА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: КОРИСНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті досліджується та узагальнюється досвід країн Європейського Союзу з питань комунікаційної політики принагідно до завдань, які стоять перед Україною у воєнний час та стоятимуть під час повоєнної відбудови. Обґрунтовується концепт державної комунікаційної політики як стратегічно спланованої та систематично здійснюваної діяльності уряду та державних інституцій для управління інформаційними потоками і взаємодії із засобами масової інформації, громадськістю та міжнародною спільнотою. Наголошується на тому, що в умовах війни правильно вибудована комунікаційна політика є надзвичайно важливим елементом управління та формування стійкості суспільства. Позитивні зміни можуть бути досягнуті лише завдяки ефективній комунікації та співпраці між усіма зацікавленими сторонами та з урахуванням досвіду країн, що вже пройшли непростий шлях виборювання своєї незалежності і становлення після глобальних катаклізмів. З огляду на це вивчається досвід європейських країн з розвитку комунікаційної політики, де комунікація розуміється як двосторонній процес, головними учасниками якого є влада і суспільство.

Ключові слова: публічне управління, комунікаційне забезпечення, комунікаційна політика, внутрішня комунікація, зовнішня комунікація, європейська інтеграція.

Larysa Shehyda

*PhD-student of the Department of Public Administration and Regional Studies
Institute of Public Service and Administration of the Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0009-0006-1776-3655>
e-mail: shegidalg@gmail.com*

COMMUNICATION POLICY OF THE EUROPEAN UNION COUNTRIES: USEFUL EXPERIENCE FOR UKRAINE

The article explores and summarizes the experience of European Union countries regarding communication policy in relation to the challenges Ukraine faces during wartime and will face during post-war reconstruction. The concept of state communication policy is revealed as a strategically planned and systematically implemented activity by the government and state institutions to manage information flows and interact with the media, the public, and the international community. It emphasizes that, in the conditions of war, a well-constructed communication policy is an extremely important element of governance and the formation of societal resilience. Positive changes can only

be achieved through effective communication and cooperation between all stakeholders, taking into account the experiences of countries that have already undergone the difficult path of fighting for their independence and rebuilding after global cataclysms. In this context, the experience of European countries in the development of communication policy is studied, where communication is understood as a two-way process, with the main participants being the government and society.

Key words: public administration, communication support, communication policy, internal communication, external communication, European integration.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Державна комунікаційна політика є невід'ємною складовою політики публічного управління. Щоб забезпечити швидку реакцію держави на сучасні виклики, варто ретельно вивчати досвід країн, які успішно пройшли етапи післявоєнної відбудови та використовували комунікаційні інновації для збереження національної ідентичності, відновлення країни, досягнення сталості економіки та впливу на порядок денний у глобальній політиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Методологічну основу статті становлять праці вітчизняних та закордонних фахівців. Проблематика комунікаційної політики країн-членів ЄС – предмет дослідження І. Маєса, Е. Вердун, Б. Ж. С. Хоєтєса, М. Поелманса, К. Ягмура, Ф. Куїкена, Б. Мартиновича (Бельгія та Нідерланди); Р. Буха, К. М. Хансена (Данія), М. Дж. Геарі (Ірландія), Д. Судачек, К. Гросе, А. Шеллонга, Ф. Гіргера, С. Борна, К. Хайсе, К. У. Пфафф (ФРН); О. Ріко, М. Паскієра, Б. Ламізета, К. Кок-Михальської, Т. Веделя, А. Гранхет (Франція); І. Бернхард (Швеція), Й. Юркіаїнена, І. Бухбергера (Фінляндія). Правові основи розбудови комунікаційної політики ЄС досліджували А. Баровська, С. Федонюк та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті - дослідити та узагальнити досвід країн Європейського Союзу з питань комунікаційної політики принагідно до завдань, які стоять перед Україною у воєнний час та стоятимуть під час повоєнної відбудови.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проблеми, з якими стикаються країни після конфлікту, є комплексними, потребують чималих зусиль і ресурсів. До них належать серйозно ослаблена державна спроможність, зруйнований фізичний, людський і соціальний капітал, поширена бідність, масове безробіття тощо. Пріоритети державної політики для країн у процесі постконфліктного відновлення мають враховувати ці відмінності. Вони повинні включати мінімізацію ризику повторного виникнення конфліктів і відновлення довіри до соціальних, політичних та економічних інституцій. Важливо підвищити здатність держави забезпечувати безпеку населення шляхом запровадження верховенства права і надання необхідних соціальних послуг. Водночас пріоритети відновлення мають зосереджуватися на ефективній комунікаційній політиці держави. Зазначені аспекти завжди були і є в основі політик країн Європейського Союзу, особливо тих, які пережили насильницькі конфлікти, були спустошені війною.

Німеччина, як країна-агресор, після двох світових воєн зазнала поразки і була розділена, перебуваючи під патронатом не просто різних країн, а різних ідеологій. Як будувалася комунікація всередині країни в період до об'єднання та після нього? Якою була комунікаційна політика після 1990 року, після сорока п'яти років агресивного протистояння двох світоглядів? Відповіді на ці запитання можуть бути корисними для України.

Дарина Судачек поділилася цікавими думками на цю тему на ресурсах аналітичної адвокаційної платформи «Центр Дністрянського», яка об'єднує експертів у галузі права та політики. Її дослідження присвячене післявоєнній відбудові Німеччини [1]. Нас окремо цікавить комунікаційна складова цього складного процесу, оскільки постконфліктна відбудова охоплює не лише економічні та урбаністичні аспекти, але й стосунки між людьми, формування нової політичної культури.

Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) офіційно з'явилася на політичній мапі в 1949 році. У перші чотири роки після війни її територія була розділена між чотирма окупаційними державами: США, Великою Британією, СРСР і Францією, які керували країною через спільний контрольний орган — Союзу контрольну комісію. Через два роки США і Великобританія об'єднали свої контрольовані території, утворивши Бізонію. Ще через рік, у 1948 році, до Бізонії приєдналися території, що перебували під французьким управлінням, утворивши Тризонію. Це стало основою для створення нової держави — ФРН.

Поки США інвестували у розвиток німецької фінансової системи, німці завдяки зусиллям британців вибудовували свою нову політичну структуру. На землях, контрольованих Великою Британією, функціонувало Управління місцевого самоврядування та адміністрації (ALG) Союзної контрольної комісії. Його метою було створення демократичної системи з акцентом на децентралізацію, щоб запобігти інституціоналізації реваншистських партій і вибудувати комунікацію між «старим» і «новим» світом.

Реформи розпочалися на місцевому рівні, і вже в жовтні 1946 року відбулися вибори до міських, районних та регіональних рад. Виборча система Західної Німеччини (а згодом і ФРН) стала унікальною комбінацією змішаних одномандатних округів і пропорційного представництва — компромісом і наслідком британської виборчої системи. Перші федеральні вибори до Бундестагу в Німеччині відбулися в 1949 році. Основою для змін стало прийняття нової Конституції (яка на той час сприймалася як тимчасова) — Основного Закону (Grundgesetz). Президенту відвели більш церемоніальну роль, тоді як канцлер, обраний більшістю в Бундестазі, отримав реальну владу і складніший механізм для зняття з посади.

Політика примирення дозволила німецьким громадянам реінтегруватися у світову спільноту. Діяли програми обміну, британські інформаційні центри «Міст» (Die Brücke), програми міст-побратимів. Німці, як і сама Німеччина, поступово перетворювалися у світі з вигнанців на повноцінних партнерів.

У Західній Німеччині три ключові особи вплинули на загальний хід економічних та політичних реформ. Вальтер Ойкен був економістом, який належав до Фрайбурзької школи неолібералізму і активно просував концепцію соціальної ринкової економіки. Ця модель передбачала ринковий капіталізм із можливістю державного втручання для реалізації «соціальних політик». Він часто виступав публічно, пояснюючи суть радикальних реформ. У своїх мемуарах економіст зазначав, що одним із успіхів у впровадженні та підтримці змін стала успішна комунікаційна стратегія, що супроводжувала весь процес.

Людвіг Ерхард, також економіст, підтримував ідею нової економічної моделі та активно виступав за реформу валюти рейхсмарки. Він припинив державний контроль за цінами та ініціював зниження податкових ставок. У 1948 році він працював директором Економічної адміністрації Бізонії, а згодом став міністром економіки у федеральному уряді під керівництвом канцлера Конрада Аденауера.

Конрад Аденауер був першим канцлером ФРН, обраним в 1949 році. Однією з його зовнішньополітичних цілей був вступ ФРН у НАТО, що і сталося в 1955 році.

Важливість політичного лідерства під час періоду відновлення впливає на рівень довіри

до державних інституцій як ззовні, так і всередині країни. Чим радикальнішими є реформи, тим більшої підтримки вони потребують.

Приклад ФРН лише частково можна вважати моделлю для України. Підхід до післявоєнної економічної реконструкції ФРН був заснований на послідовному структурному впровадженні демократичних практик, які сформували основу нової Конституції, щоб уникнути підйому авторитарних (і комуністичних) сил. Крім того, ФРН як правонаступниця Німеччини вважалася країною-агресором, тому навіть у 1950-х роках щодо неї застосовувалися обмеження й санкції. План Маршалла був важливим імпульсом для економічного розвитку Німеччини, але набагато більшу роль зіграли виважена грошова політика, політична воля до впровадження всіх інших реформ та державна комунікаційна політика – як зовнішня, так і внутрішня.

Після возз'єднання в 1990 році Німеччина пройшла ще одне випробування – це було лише об'єднання земель і бюджетів, але й руйнування Берлінської стіни, яка стала символом протистояння двох світів. Об'єднувалися два ідеологічні погляди, яким треба було зрозуміти один одного та досягти згоди з багатьох питань. Після возз'єднання, яке німці називають «Поворотом», мільярди марок із Заходу були спрямовані на відновлення економічно зруйнованої східної частини країни. Однак для багатьох східних німців це також означало безробіття та жорстку конкуренцію, до якої вони не звикли. Ідеальний образ єдності та братерства дещо потьмянів. Терміни «осі» та «весі» (аналогічно українським «західнякам» і «східнякам») надовго закріпилися в німецькому вжитку.

Досвід Німеччини у цілому, набутий протягом 30 років національного об'єднання, може бути корисним для України. Це актуально з огляду на майбутні події, пов'язані з ситуацією на Сході та в Криму. Нашій країні доведеться вирішувати схожу проблему – відновлення української нації. Ця проблема неминуче постане після звільнення окупованих територій Донбасу та анексованого Криму. Відновлення лояльності до українського уряду і поваги до унітарності держави після років ворожої пропаганди – надзвичайно складне завдання.

Західна Німеччина інвестувала чималі гроші та зусилля у зміну світогляду громадян Сходу після впливу радянського «промивання мізків». На Донбасі російська пропагандистська машина працювала не менше жорстко протягом десятиліть і продовжує це робити. Які проблеми нам доведеться вирішувати, скільки часу та грошей це займе – важко уявити.

Проте ми маємо винести кілька корисних уроків із німецького досвіду. По-перше, треба вміти чекати. Німеччина довго чекала на возз'єднання й нарешті досягла його, залишаючись демократичною країною і ставши членом НАТО. Так і нам потрібно рухатися своїм курсом і, безсумнівно, треба вчитися, бажано на чужих помилках. Ретельно вивчаючи досвід інших країн, ми маємо розробити власну систему координат, яка стане ключем до стійкого миру та розвитку.

Європейські країни мають цікавий досвід розвитку комунікаційної політики, на який варто звернути увагу. Так, в європейському інформаційному просторі комунікація розуміється як двосторонній процес, головними учасниками якого є влада і суспільство. Обидві сторони представлені різними органами: влада – міністерствами, департаментами, структурними підрозділами, службами, агентствами, бюро, посадовими особами тощо; суспільство – приватними інституціями, громадськими організаціями та фізичними особами. Головною метою такої комунікації є інформування суспільства, залучення його до реалізації державної політики, прийняття рішень та забезпечення ефективного зворотного зв'язку у структурі «влада – суспільство».

З моменту прийняття у 1992 році Маастрихтського договору – угоди про утворення

Європейського Союзу, було сформовано правову основу комунікаційної політики, спрямованої на досягнення цілей інформаційної та комунікаційної політики ЄС [2]. У липні 2001 року Європейська Комісія ухвалила процес обміну інформацією в нових рамках співпраці щодо діяльності, яка стосується інформаційної та комунікаційної політики. Вона закликала інституції ЄС та держави-члени об'єднати свої зусилля, щоб відрегулювати інформаційно-комунікаційну політику. Вперше було визнано важливу роль, яку відіграють держави-члени в поширенні інформації про ЄС.

У 2005 році відбулися суттєві зміни у комунікаційній політиці, після того, як Європейська Комісія проявила прагнення ефективно спілкуватися щодо політики та діяльності ЄС і забезпечити більш якісний зв'язок з громадянами у «Плані дій щодо поліпшення спілкування в Європі» [3]. У документі Комісії було наполегливо рекомендовано терміново розширити канали комунікації та реформувати свою комунікаційну стратегію для забезпечення відкритості на всіх етапах процесу вироблення політики за принципами:

- сприйняття – громадяни повинні бути не тільки повідомлені, а й вислухані;
- спілкування – громадяни повинні бути проінформовані, щоб мати можливість взяти участь у демократичній дискусії;
- врахування потреб громад – комунікація повинна відповідати місцевим потребам громадян.

Щоб подолати розрив між ЄС і його громадянами, у лютому 2006 року Комісія запропонувала «Білу книгу з комунікаційної політики ЄС». Цей документ спрямовано на створення єдиного європейського публічного простору. При підготовці «Білої книги» були використані рекомендації, які містилися в резолюції Європарламенту про реалізацію інформаційної та комунікаційної стратегії ЄС від 12 травня 2005 р. [4].

У «Білій книзі» пропонується кардинально новий підхід – рішуча відмова від одностороннього зв'язку з населенням на користь посилення діалогу. Базовим підходом нової політики є зафіксоване в Договорі про ЄС і в Хартії основних прав громадян ЄС право громадян на інформацію та свободу слова. Основними принципами стали включення (inclusiveness), різноманітність (diversity) й участь (participation). Будь-яка успішна комунікаційна політика ЄС, згідно з баченням Європейської Комісії, повинна зосередитися на потребах громадян, надаючи їм відповідні інструменти й обладнання – форум для обговорення та канали суспільного зв'язку, що забезпечить громадянам доступ до інформації й надасть певності, що їхні голоси почують.

У такому контексті головними завданнями комунікаційної політики є:

- покращення освіти громадянського суспільства (зокрема, люди в будь-якому віці повинні вміти користуватися Інтернетом, щоб мати повнішу інформацію про події, беручи участь у громадських дискусіях у режимі реального часу);
- спілкування громадян (форуми для громадської дискусії з загальноєвропейських та локальних проблем);
- взаємодія громадян та громадських інститутів (ліквідація розриву між ЄС та його громадянами вимагає створення і зміцнення зв'язків між населенням та органами влади всіх рівнів).

Презентуючи «Білу книгу», Комісія ввела новий термін – «комунікаційна політика» (communication policy). Тобто, наявні до цього часу інформаційна та комунікаційна стратегії трансформуються у політику, головна мета якої – створення «Європейської громадської сфери», яка надала б громадянам можливість взаємодіяти з національними та наднаціональними інституціями з актуальних політичних питань, дослухатися до думки

громадян щодо зовнішньої і внутрішньої політики. Інституції ЄС повинні не просто видавати інформацію, а також створювати всі умови й засновувати спеціальні структури, щоб думки громадян були враховані під час розроблення того чи іншого напрямку політики.

Узагальнюючи правові основи демократії участі в Європейському Союзі, Сергій Федонюк зробив висновки, що для підтримки зв'язку з громадянами Європейська Комісія своїми документами врегулювала діяльність у таких сферах:

- сприяння обміну передовим досвідом щодо громадянської освіти, розвиток єдиного освітнього інструменту, а також упровадження інституту європейських вчителів, які забезпечуватимуть громадянську освіту в загальноєвропейській мережі;
- підключення всіх європейських бібліотек до цифрового формату;
- створення нових місць зустрічей для європейців в онлайн-режимі;
- розширення програм, які дають змогу громадянам користуватися послугами установ онлайн;
- створення Інтернет-форумів на веб-сайтах ЄС;
- перегляд мінімальних стандартів для консультацій для забезпечення більш збалансованого представництва інтересів суспільних груп;
- організація спільних відкритих дискусій, у ході яких основні установи будуть відповідати на питання громадськості [5].

З 2004 року Комісія прийняла цілу низку документів (Інформаційно-комунікаційну Стратегію, План Дій Комісії з покращення комунікації в Європі, План Д: для демократії, діалогу та дебатів, Білу Книгу з Європейської комунікаційної політики, Жовту Книгу з комунікації ЄС), мета яких – залучити громадян до широкомасштабних обговорень питань в межах Європейського Союзу, що поступово сприяє покращенню комунікації між інституціями ЄС та громадянами.

Згадані фундаментальні документи, що розроблялися для всіх країн – членів Європейського Союзу, знайшли своє практичне втілення в конкретних кроках запровадження принципів комунікаційної політики ЄС у державах – членах ЄС.

Багато країн мають відповідні інформаційні відомства та структурні підрозділи. Наприклад, у Бельгії – це Федеральна інформаційна служба, у Німеччині – Федеральна служба преси та інформації, у Чехії – Державний комітет з інформаційної політики, у Північній Македонії – Міністерство інформаційного суспільства та адміністрації. Кожна країна має свої традиції публічної комунікації, але всі європейські держави прагнуть максимально ефективно впроваджувати стандарти свободи слова, доступності преси й відкритості інформації, стимулюючи розвиток демократичних інститутів через залучення широких мас до процесу прийняття рішень.

Комунікаційна політика ЄС базується на принципах максимальної відкритості та прозорості, єдиного інформаційного поля, орієнтації на аудиторію, побудові інтегрованої системи комунікації, диверсифікації комунікаційних каналів, взаємодії з громадянським суспільством і формуванні європейської ідентичності.

Розглянемо, що мається на увазі під комунікаційною політикою в європейських країнах, використовуючи конкретні приклади. У контексті цього дослідження особливо цікавим є досвід сучасної Німеччини. У Німеччині у 2000 році було опубліковано Меморандум про електронне урядування, який затвердив залучення громадянського суспільства до процесу прийняття рішень. Крім того, Федеральна служба преси та інформації (Presse- und Informationsamt der Bundesregierung або Bundespresseamt), яка була заснована ще у 1949 році, займається інформаційним забезпеченням федерального уряду, включаючи діяльність

президента та канцлера. Вона також видає інформаційні електронні брошури на актуальні теми (так звані «Посібники») для цільових груп населення (молоді, жінок, працюючого населення, пенсіонерів тощо). Як зазначено в аналітичному звіті А. Баровської, комунікація уряду для ФРН – це більше, ніж діяльність для легітимації власних дій. Це важливий елемент під час підготовки політичних рішень та підтримання більшості голосів у парламенті [6].

У 2010 році Німеччина створила Комісію з питань інтернету та цифрового суспільства, яка збирала і моніторила ідеї та пропозиції громадян через платформу www.enquetebeteiligung.de за категоріями: економіка і довкілля, захист прав споживачів, культура, медіа, освіта і наука, право і внутрішні справи, суспільство і демократія. Для моніторингу поглядів громадян щодо майбутнього ФРН було створено веб-сайт <http://dialogue-ueber-deutschland.de>, де кожен міг поділитися своїми ідеями та пропозиціями, які, за наявності доцільності, відбиралися чиновниками для впровадження у державну політику. Це забезпечувало діалог між владою та суспільством, позитивно впливаючи на сприйняття державних інституцій та інновацій, пропонованих владою.

Крім того, на урядовому YouTube-каналі канцлер має можливість ділитися своїми сподіваннями щодо майбутнього, а міністри можуть надати зворотний зв'язок громадянам у форматі «Три питання – три відповіді». Також у речника уряду Німеччини є сторінка у Twitter, через яку громадяни можуть отримувати інформацію та зворотний зв'язок безпосередньо від нього.

Нідерланди часто посідають високі місця у міжнародних рейтингах прозорості уряду, свободи преси та доступу до інформації. За словами А. Баровської, це результат управлінських зусиль і традицій нідерландського управління. З середини ХХ століття інформаційною політикою Королівства керує прем'єр-міністр. Основними інституціями інформаційної та комунікаційної політики Нідерландів є Інформаційна рада, Державна інформаційна служба, Державна служба комунікацій та Академія публічної комунікації. Громадська комунікація у Нідерландах характеризується високою інтенсивністю на усіх рівнях управління. Крім того, існує тенденція до посилення внутрішньоорганізаційної комунікації між відомствами [6].

У 2013 році Франція презентувала Дорожню карту цифрової економіки, головним пріоритетом якої було просування французьких цінностей у сучасному світі інновацій. Крім того, нова комунікаційна політика була спрямована на побудову довіри до уряду та модернізацію діалогу з населенням.

Характерною рисою публічної комунікаційної моделі Данії є процес консультацій, через який проводиться діалог між сторонами для вироблення оптимальних управлінських рішень. Цей формат включає публічні слухання та тематичні веб-сайти. Керівництво Данії твердо вірить, що інтернет є рушійною силою підтримки сталого розвитку та захисту інститутів демократичного суспільства. Наприклад, законодавчі акти можна знайти на веб-сайтах www.Lovtidende.dk, www.Retsinformation.dk, www.Ministerialtidende.dk. Для ефективної взаємодії між урядом і бізнесом було запущено сайт www.Virk.dk, а портал Borger.dk забезпечує доступ до публічної інформації. Крім того, Стратегія електронного уряду Данії визначає пріоритети діяльності виконавчих органів влади через використання інноваційних технологій.

У Словенії за реалізацію державної політики у сфері комунікацій відповідає Державне управління комунікацій. Це незалежна професійна служба, яка займається, у тому числі кризовими комунікаціями та просуванням інформації про Словенію на світових теренах. Її працівники взаємодіють із зарубіжними ЗМІ та контролюють зміст англійського веб-сайту www.slovenia.si. Крім того, урядові веб-сайти Словенії уніфіковані на єдиній платформі

(<http://www.vlada.si/en/>) з уніфікованим дизайном і рубрикатором для зручного пошуку інформації.

На офіційному сайті Швеції www.Sweden.se можна знайти інформацію про перебування в країні, умови проживання, зайнятість, туризм, екологію, ведення бізнесу або переглянути доступну статистику. Окрім шведської, сайт працює ще шістьма мовами, орієнтуючись на зручність користування та дотримання прав меншин і враховуючи їх різноманіття. Варто зазначити, що офіційні сторінки Швеції також ведуться у соціальних мережах, таких як Facebook і Twitter. Реалізація державної комунікаційної політики у Швеції покладена на урядові офіси комунікаційної діяльності. Публічна комунікаційна система шведського уряду базується на принципах верховенства права, законності, доступності, прозорості, актуальності та поваги до прав людини. Кожне міністерство і його територіальні підрозділи мають інформаційно-комунікаційні департаменти.

Урядовий інформаційний департамент координує їхню діяльність, основними функціями якого є висвітлення роботи міністерств у ЗМІ та інших каналах комунікації, а також взаємодія з населенням через різні освітні, культурні та інформаційні заходи. Інформаційний департамент уряду проводить щотижневі зустрічі для визначення пріоритетних питань тижня. Кожен міністр має двох прес-секретарів, які не є державними службовцями.

Інформаційно-комунікаційна політика Швеції робить акцент на внутрішній комунікації, створенні мотивації працівників і емоційної прихильності до своєї роботи, команди та результатів. Відповідно до шведського законодавства, доступ до публічної інформації гарантований усім, включно для людей з обмеженими можливостями. Міністерство культури Швеції відповідає за розвиток медіа в країні, моніторинг свободи слова, розвиток незалежних ЗМІ та забезпечення доступу до інформації.

У місцевого самоврядування Швеції комунікації з громадянами також в пріоритеті. Цікавий приклад Стокгольма, де була розроблена стратегія комунікаційної політики міста, базована на таких принципах:

- створення сприятливого робочого клімату і забезпечення інформацією, необхідною для якісного виконання роботи;
- формування усвідомлення кожним жителем своєї діяльності як внеску в загальний добробут міста («спільними зусиллями для загального блага»).

Громадські обговорення про роль громадянського суспільства в державних процесах спонукали уряд Фінляндії створити зручну платформу для комунікації, де громадяни можуть висловити свої погляди та надати пропозиції щодо реалізації ідей у державній політиці та реформуванні країни. Наприклад, на сайті www.Suomi.fi можна отримати доступ до державних послуг в електронному вигляді. Інформація на цьому сайті згрупована в 14 категорій для зручності пошуку та використання. Найчастіші запитання, що надходять від жителів, стосуються житла, соціального та пенсійного забезпечення, туризму. Інформацію про адміністративні послуги можна отримати, зазначивши назву свого муніципального району. Для забезпечення зворотного зв'язку громадські звернення спрямовуються на сторінку www.publicserviceinfo.fi, де можна отримати консультацію щодо необхідної послуги або бути перенаправленим на потрібну сторінку. Крім того, на сайті www.2030.fi є можливість висловити свою думку або пропозиції щодо майбутнього Фінляндії до 2030 року.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Україна уважно вивчає досвід європейських країн у питаннях комунікаційної взаємодії з суспільством. Варто зазначити, що не всі формати такої співпраці можуть бути повністю реалізовані у національному соціально-політичному процесі. Потрібно враховувати,

що Україна зараз перебуває у стані військової агресії з боку сусідньої держави та стикається з більш серйозними загрозами й викликами. Проте на шляху до Європейського Союзу ми маємо вивчати кращі практики і впроваджувати комунікаційні моделі, що довели свою ефективність протягом часу та отримали позитивні відгуки від громадян відповідних країн. Саме цей критерій має визначати рівень запозичення комунікаційних інструментів у політичну та соціальну практику України.

Література

1. Судачек Д. Післявоєнна відбудова ФРН. Аналітичне дослідження про відбудову Німеччини після Другої світової війни. Центр Дністрянського. 2022. URL: <https://dc.org.ua/news/reconstruction-germany>
2. Маастрихтський договір (1992 р): Договір про Європейський Союз. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/153773___595905
3. Action plan to improve Communicating Europe. URL: http://ec.europa.eu/dgs/communication/pdf/communication_com_en.pdf
4. White Paper on a European communication policy [COM(2006) 35 final. URL: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/110105_en.htm
5. Федонюк С. Правові основи демократії участі в Європейському Союзі. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. № 26. 2010. С. 24-29. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/1224/3/Fedoniuk.pdf>
6. Баровська А. Інституційне забезпечення державної комунікативної політики: досвід країн Європи. Аналітична доповідь. К. : НІСД, 2014. 40 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-05/Dopovid_Barovska.pdf

References

1. Sudachek D. Pislivoienna vidbudova FRN. Analitychne doslidzhennia pro vidbudovu Nimechchyny pislia Druhoi svitovoi viiny. Tsentr Dnistrianskoho. 2022. URL: <https://dc.org.ua/news/reconstruction-germany>
2. Maastrykhtskyi dohovir (1992 r): Dohovir pro Yevropeyskyi Soiuz. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/153773___595905
3. Action plan to improve Communicating Europe. URL: http://ec.europa.eu/dgs/communication/pdf/communication_com_en.pdf
4. White Paper on a European communication policy [COM(2006) 35 final. URL: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/110105_en.htm
5. Fedoniuk S. Pravovi osnovy demokratii uchasti v Yevropeiskomu Soiuzi. Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. № 26. 2010. S. 24-29. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/1224/3/Fedoniuk.pdf>
6. Barovska A. Instytutsiine zabezpechennia derzhavnoi komunikatyvnoi polityky: dosvid krain Yevropy. Analitychna dopovid. K. : NISD, 2014. 40 s. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-05/Dopovid_Barovska.pdf